

Remiss av Förslag till avfallsplan för Stockholm 2025-2030

Svar på remiss från Kommunstyrelsen KS 2024/823

Sammanfattning

Koncernledningen ser positivt på den föreslagna avfallsplanen för Stockholm 2025–2030 och bedömer att planen utgör ett ändamålsenligt verktyg för att driva utvecklingen mot minskad avfallsmängd och ökad återanvändning inom stadens verksamheter. Det är särskilt välkommet att avfallsplanen har samordnats med andra kommunövergripande styrdokument såsom miljöprogrammet och klimathandlingsplanen, samt att planperioden sträcker sig över sex år vilket skapar förutsättningar för långsiktig uppföljning och implementering.

Vid genomgången av inkomna remissvar från koncernens dotterbolag har flera återkommande synpunkter kunnat identifieras, vilka koncernledningen anser bör lyftas fram särskilt.

Flera bolag, däribland Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa och SISAB, framhåller att etableringen av centrala återbruksdepåer är en nyckelfaktor för att nå målet om halverad klimatpåverkan från byggsektorn. Familjebostäder och Stockholmshem vill att åtgärd 1.5.1. ska kompletteras med att utredning och planering ska leda till en fysisk återbruksdepå senast 2026. Vidare föreslås att även de fastighetsrelaterade bolag som i dag inte uttryckligen omnämns i åtgärderna kopplade till återbruk ges ett tydligt ansvar.

Det framkommer även ett behov av ökad tydlighet i flera av planens definitioner och indikatorer. Exempelvis efterfrågar flera bolag en precisering av vad som avses med ”fastighetsnära insamling” av förpackningar, samt en förklaring till ändrade målvärden för mängden byggavfall per kvadratmeter BTA. Även ansvarsfördelningen inom vissa åtgärder upplevs som otydlig. Koncernledningen föreslår att dessa delar ses över i syfte att stärka förutsättningarna för en enhetlig tillämpning och uppföljning i koncernen.

Vad gäller uppföljning och datainsamling kopplat till avfall, särskilt inom byggsektorn, betonar flera bolag behovet av digitala systemstöd. Det efterlyses en samlad lösning, gärna i stadens regi, där alla entreprenörer och bolag kan rapportera avfallsdata på ett gemensamt och systematiskt sätt. Koncernledningen delar bedömningen att ett sådant digitalt stöd är en viktig förutsättning för effektiv uppföljning och styrning.

Ärendet

Avfallsplanen för Stockholm 2025–2030 är en revidering av stadens tidigare avfallsplan och har tagits fram av Stockholm Vatten och Avfall på uppdrag av avfallsnämnden. Planen utgör tillsammans med de lokala föreskrifterna kommunens renhållningsordning, i enlighet med 15 kap. 11 § miljöbalken, och omfattar allt avfall som uppkommer inom kommunen – både det som kommunen ansvarar för och övrigt avfall. Syftet med planen är att redovisa de mål och åtgärder som staden långsiktigt planerar för i syfte att minska mängden och farligheten hos det avfall som uppstår.

Planen är uppdelad i fyra övergripande målområden med tillhörande delmål och åtgärder som ska genomföras under perioden 2025–2030. Varje åtgärd är kopplad till en eller flera ansvariga aktörer inom stadens organisation, såsom nämnder, bolagsstyrelser och förvaltningar. I planen tydliggörs även uppföljningsansvaret och ett antal indikatorer presenteras för att möjliggöra bedömning av måluppfyllelse.

Jämfört med föregående avfallsplan har ansvarsfördelning, tidsangivelser och kopplingar till stadens övriga styrdokument förstärkts. Det finns också en tydligare koppling till stadens miljöprogram och klimathandlingsplan, vilket syftar till att skapa en samlad och samordnad inriktning för stadens miljö- och hållbarhetsarbete.

Kommunstyrelsen har remitterat *Förslag till avfallsplan för Stockholm 2025-2030* till bl.

a. Stockholms Stadshus AB, som i sin tur remitterat vidare till dotterbolagen AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Bostadsförmedlingen i Stockholm AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB), Stockholm Globe Arena Fastigheter AB (SGA Fastigheter), S:t Erik Markutveckling AB, Stockholms Stads Parkerings AB, Stockholms Hamn AB, Stockholm Vatten och Avfall AB, AB Stokab, Kulturhuset Stadsteatern AB, Stockholm Business Region AB, S:t Erik Försäkrings AB och Mässfastigheter i Stockholm AB. Bostadsförmedlingen i Stockholm AB, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB, Stockholms Stads Parkerings AB, Kulturhuset Stadsteatern AB, S:t Erik Försäkrings AB, Mässfastigheter i Stockholm AB och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB har valt att inte svara på remissen. Nedan följer en redovisning av bolagens remissvar i huvudsak. Remissvaren i sin helhet återfinns i bilagorna.

Underremiss

Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 1):

Familjebostäder anser att planen är väl genomarbetad och innehåller realistiska åtgärdsförslag som bedöms kunna bidra till måluppfyllelse. I remissvaret uttrycks ett tydligt stöd för planens inriktning, men bolaget framför även två synpunkter som anses särskilt viktiga att beakta inför det fortsatta arbetet med planen.

Den första synpunkten avser åtgärd 1.5.1, där staden föreslår att det under 2025 ska utredas och planeras för återbruksdepåer av bygg- och anläggningsmaterial för stadens verksamheter. Familjebostäder betonar att återbruksdepåer är av central betydelse för att de byggande bolagen ska kunna nå målet om en halverad klimatpåverkan från byggsektorn. Mot den bakgrunden föreslår bolaget att åtgärden kompletteras med ett

tydligt mål om att utrednings- och planeringsarbetet ska resultera i en faktisk etablering av en fysisk återbruksdepå senast år 2026.

Den andra synpunkten rör åtgärd 3.1.6, som handlar om att införa fastighetsnära insamling av förpackningar. Familjebostäder anser att planen bör förtydligas vad gäller vilka förutsättningar som krävs för att ett insamlingssystem ska anses vara fastighetsnära. Det efterfrågas exempelvis en definition av vilket maximalt avstånd från fastighetsgräns som kan anses vara godtagbart för att insamlingen ska uppfylla kriteriet om fastighetsnära.

Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 2):

Svenska Bostäder har tagit del av remissen och ställer sig positivt till den föreslagna avfallsplanen, som upplevs som genomarbetad och tydlig, särskilt vad gäller ansvarsfördelning och tidpunkter för genomförande av olika åtgärder. Bolaget lämnar samtidigt flera synpunkter i syfte att ytterligare stärka planens tydlighet och genomförbarhet.

När det gäller åtgärd 3.1.3, som handlar om att ta fram ett dimensioneringsverktyg för att stötta fastighetsägare, anser Svenska Bostäder att ett sådant verktyg redan finns tillgängligt genom Avfall Sverige. Bolaget föreslår därför att staden använder det befintliga verktyget och vid behov vidareutvecklar det, eftersom det bedöms vara mer resurseffektivt och kan främja samsyn både inom staden och nationellt.

Vidare betonar bolaget vikten av enhetlig och sammanhängande kommunikation i anslutning till åtgärd 3.1.8. En sådan kommunikation från SVOA bedöms ge större genomslag hos invånarna, och Svenska Bostäder erbjuder sig att medverka genom sina egna kanaler för att nå ut till hyresgäster. I fråga om åtgärd 3.4.1, som avser eventuell införande av ytterligare nivåmätning, föreslår bolaget att även avfall från bostadsbolag inkluderas i en sådan analys. Syftet är att undersöka möjligheten att införa behovsanpassade abonnemang, vilket i sin tur kan minska både kostnader, utsläpp och buller.

För åtgärd 4.4.2, som berör användning av kommunal mark för avfallsinsamling, framför bolaget att man ser positivt på att fler behållare för exempelvis textilavfall kan placeras ut i anslutning till miljöstugor där bolaget själva inte äger marken.

Stockholmskretsens remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 3):

Stockholmskretsens har tagit del av det reviderade förslaget till avfallsplan och ställer sig positivt till innehållet. Planen bedöms vara välstrukturerad och innehålla konkreta åtgärdsförslag samt tydliga ansvarsfördelningar. Bolaget framför dock flera synpunkter i syfte att öka tydligheten, anpassningen till nya regelverk och den praktiska genomförbarheten.

Bland de generella synpunkterna framhåller bolaget att avfallsplanen bör kompletteras med en beskrivning av hur det nya EU-direktivet CSRD, som påverkar kommunens hållbarhetsrapportering, relaterar till avfallsområdet. Vidare föreslås att de fyra huvudmålen som planen bygger på anges redan i inledningen, samt att stycket om eftersorteringsanläggningen i Högdalen uppdateras eftersom anläggningen nu är i drift.

Det efterlyses även en tydligare beskrivning av var stadens återbruksanläggningar är belägna, och att begreppet ”byggavfall” i planen ersätts med ”byggmaterial” i linje med planens ambition att främja återbruk.

När det gäller åtgärder under delmål 1.5.1 betonas vikten av att utredningen om återbruksdepåer ska leda till en faktisk etablering av en fysisk depå senast 2026, vilket ses som en förutsättning för att byggsektorn ska kunna halvera sin klimatpåverkan. Bolaget efterfrågar även en förklaring till varför indikatorn för mängden byggavfall vid nyproduktion justerats till 35 kg/kvm BTA år 2025, då man tidigare arbetat mot 40 kg/kvm.

Under delmål 3.1.3 lyfter bolaget att ett dimensioneringsverktyg redan finns framtaget av Avfall Sverige och att detta bör användas i staden, gärna i samverkan med bostadsbolagen. Vidare betonas vikten av enhetlig kommunikation om förpackningssortering enligt delmål 3.1.8, och Stockholms hem erbjuder sin hjälp att nå ut till hyresgästerna. För delmål 3.2.5 efterfrågas ett tydligare resonemang kring vad som avses med ”förenklad nyckelhantering för soprum”.

När det gäller delmål 3.4.1 föreslås att avfall från bostadsbolagens fastigheter inkluderas i framtida nivåmätning, då det kan möjliggöra behovsanpassade abonnemang som både minskar kostnader och miljöpåverkan. Under delmål 4.4.2 uttrycker bolaget att det ser positivt på att fler avfallsbehållare kan placeras ut på kommunal mark nära miljöstugor, särskilt där bolaget inte själva är markägare.

SISABs remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 4):

SISAB uttrycker sitt stöd för att en ny avfallsplan tagits fram och ser det som positivt att den tydligt redogör för stadens ambitioner att minska och förebygga uppkomst av avfall. SISAB framför flera synpunkter på innehållet, särskilt med fokus på de delar som berör bygg-, rivnings- och anläggningsavfall.

Bolaget ser ett behov av att dessa avfallsströmmar får ett större utrymme i planen, inklusive en fördjupad problematisering av utmaningar och åtgärder samt en tydligare koppling till frågor om avfallsrelaterad brottslighet. SISAB föreslår att staden förstärker skrivningarna om åtgärder mot illegal avfallshantering och föreslår att tillsynsmyndigheten får ett tydligare uppdrag att agera tillsammans med byggande nämnder och bolag. Detta skulle kunna ske genom utökad kontroll och tillsyn av entreprenader.

Vidare föreslår bolaget att åtgärd 1.1.8, som avser framtagandet av en egen handlingsplan för att förebygga avfall och öka sortering, tidigareläggs från 2028 till senast 2026 eller 2027. En tidigare handlingsplan skulle ge större möjligheter att påverka projekt i tidiga skeden och öka chanserna att nå planens mål. I fråga om åtgärd 1.5.5, som handlar om utveckling av mått och mätmetoder kopplat till avfall i byggprojekt, föreslås att denna ges en tydlig digital koppling genom ett gemensamt system för uppföljning.

SISAB ifrågasätter även att bolaget inte angivits som delansvarig i åtgärd 1.5.2 om ett digitalt system för materialöversikt i byggnader. Med hänsyn till bolagets omfattande fastighetsbestånd samt att motsvarande aktivitet ingår i Klimathandlingsplanen, anser SISAB att bolaget bör vara en aktiv part i detta arbete.

Vad gäller indikatorn för byggavfallsmängder i icke-bostadsprojekt, konstaterar SISAB att det uppsatta målet om 35 kg/m² BTA till 2025 inte är realistiskt att nå för bolagets projekt som får slutbesked under 2025–2026, eftersom detta inte varit ett krav i projektens planering.

Stokabs remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 5):

Stokab tillstyrker förslaget till avfallsplan och har inget att invända, då bolaget i huvudsak endast berörs av mål kopplade till schaktmassor vid nätförläggning, vilka bedöms som rimliga och välavvägda. Stokab anser vidare att mängden styrdokument inom miljöområdet är omfattande och kan försvåra överblick och efterlevnad. Därför efterfrågas en mer samlad och överskådlig struktur för stadens miljömål. Bolaget noterar även att den handlingsplan för masshantering som refereras till i planen inte förefaller ha fastställts av kommunfullmäktige och ifrågasätter dess status som stadsövergripande styrdokument.

Micasas remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 6):

Micasa Fastigheter ställer sig positiv till det omarbetade förslaget till avfallsplan och välkomnar särskilt att planperioden förlängts, vilket bedöms skapa bättre förutsättningar för samordning och genomförande av målen. Bolaget anser att planen harmoniserar väl med stadens övriga styrdokument och uppskattar det tydligare ansvarsutpekandet jämfört med tidigare versioner.

Bolaget ser särskilt positivt på ambitionen att främja återbruk och cirkulärt byggande och stödjer de föreslagna insatserna för att underlätta och effektivisera detta arbete. Förslaget om centrala återbruksdepåer bedöms vara kostnadseffektivt och praktiskt genomförbart, eftersom det minskar behovet för enskilda aktörer att skapa egna lösningar och underlättar tillgången till material.

Samtidigt efterfrågar Micasa ett förtydligande kring varför bolaget, liksom SISAB, inte omnämns i anslutning till delmål 1.5.1 och 1.5.2, som berör återbrukslösningar. Bolaget menar att det bör framgå att även de kommunala fastighetsbolagen omfattas av detta arbete.

Micasa understryker vikten av god planering och projektering för att möjliggöra framtida återbruk och materialåtervinning samt behovet av tydlig och samordnad information för att både invånare och bolag ska kunna agera i linje med avfallsplanens mål.

Stockholms Hamns remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 7):

Stockholms Hamnar ställer sig positivt till det framlagda förslaget och bedömer att avfallsplanen är ambitiös och välstrukturerad med tydliga mål, delmål och ansvarsfördelning. Det ses som en styrka att planen samordnas med andra kommunala

styrdokument såsom miljöprogrammet och klimathandlingsplanen, och att planperioden är sex år, vilket underlättar uppföljning och samverkan.

Bolaget instämmer i vikten av att förebygga uppkomst av avfall och understryker att flera åtgärder inom mål 1 bör präglas av ett gemensamt ansvar bland stadens aktörer. Bolaget föreslår även att indikatorerna för uppföljning inom delmål 1.5 bör inkludera avfall från anläggningsprojekt. Dessutom lyfts möjligheten att öka insamlingen av matavfall från fartyg i reguljär trafik som ett område med utvecklingspotential.

När det gäller mål 2, om att minska nedskräpning, betonar Stockholms Hamnar sin roll i strandstädning och avfallshantering i vattennära miljöer. Man stödjer att ideella insatser för minskad nedskräpning uppmärksammas i planen och instämmer i behovet av alternativ till sjötippling av snö.

Under mål 3, som behandlar anpassning av avfallshanteringen till människan, anser bolaget att källsortering på publika platser är svår att genomföra effektivt och att fokus i första hand bör ligga på tillräcklig kapacitet för insamling. I anslutning till mål 4 framhåller Stockholms Hamnar begränsade möjligheter att identifiera ytor för insamling av förpackningsavfall på allmän plats.

Slutligen föreslås att det under avsnittet om fartygsgenererat avfall tydliggörs att småbåtshamnar i Stockholm förvaltas av idrottsförvaltningen, gärna i form av ett eget stycke. Sammanfattningsvis uttrycker bolaget sitt stöd för planen och uppskattar att flera tidigare synpunkter har beaktats i det remitterade förslaget.

S:t Erik Markutvecklings remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 8):

S:t Erik Markutveckling har tagit del av det remitterade förslaget till ny avfallsplan och uttrycker ett positivt helhetsintryck. Bolaget bedömer att planen är väl genomarbetad och ser särskilt positivt på stadens strategi att främja återanvändning och materialåtervinning som en viktig del i arbetet för ett mer hållbart Stockholm.

Även om bolaget inte har utpekats som ansvarig för någon av planens målområden, konstateras det att bolaget ändå förväntas bidra inom relevanta underkategorier. Givet bolagets begränsade personella resurser påpekas att det kan vara en utmaning att fullt ut spegla stadens organisation, men man uttrycker samtidigt en vilja att stödja arbetet inom ramen för tillgängliga möjligheter.

Stockholm Business Regions remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 9):

Stockholm Business Region (SBR) ställer sig positiv till avfallsplanens övergripande inriktning och ser den som ett viktigt verktyg i stadens omställning mot en mer hållbar och resurseffektiv avfallshantering. Bolaget välkomnar särskilt det kvantitativa målet i delmål 1.1 om att minska avfall från verksamheter med fem procent per invånare till år 2030, liksom ambitionen i delmål 1.2 att öka återanvändning och materialåtervinning.

Samtidigt efterlyser bolaget tydligare strategier och konkreta åtgärder riktade specifikt mot näringslivet. Det rör sig bland annat om behovet av tydlig information och utbildningsinsatser, tillgång till relevant avfallsinfrastruktur för olika branscher, samt utveckling av styrmedel och incitament, exempelvis genom differentierade taxor. Vidare

framhålls vikten av samverkan och dialog med det lokala näringslivet i genomförandet av planen, inklusive skapandet av forum för erfarenhetsutbyte.

SBR lyfter även att frågan om bygg-, rivnings- och anläggningsavfall (delmål 1.5) är av stor relevans för många verksamheter och att det vore värdefullt med ytterligare konkretisering kring hur staden tänker underlätta återbruk inom denna sektor.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen ser positivt på den föreslagna avfallsplanen för Stockholm 2025–2030 och bedömer att planen utgör ett ändamålsenligt verktyg för att driva utvecklingen mot minskad avfallsmängd och ökad återanvändning inom stadens verksamheter. Det är särskilt välkommet att avfallsplanen har samordnats med andra kommunövergripande styrdokument såsom miljöprogrammet och klimathandlingsplanen, samt att planperioden sträcker sig över sex år vilket skapar förutsättningar för långsiktig uppföljning och implementering.

Vid genomgången av inkomna remissvar från koncernens dotterbolag har flera återkommande synpunkter kunnat identifieras, vilka koncernledningen anser bör lyftas fram särskilt.

Flera bolag, däribland Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa och SISAB, framhåller att etableringen av centrala återbruksdepåer är en nyckelfaktor för att nå målet om halverad klimatpåverkan från byggsektorn. Familjebostäder och Stockholmshem vill att åtgärd 1.5.1. ska kompletteras med att utredning och planering ska leda till en fysisk återbruksdepå senast 2026. Vidare föreslås att även de fastighetsrelaterade bolag som i dag inte uttryckligen omnämns i åtgärderna kopplade till återbruk ges ett tydligt ansvar.

Det framkommer även ett behov av ökad tydlighet i flera av planens definitioner och indikatorer. Exempelvis efterfrågar flera bolag en precisering av vad som avses med ”fastighetsnära insamling” av förpackningar, samt en förklaring till ändrade målvärden för mängden byggavfall per kvadratmeter BTA. Även ansvarsfördelningen inom vissa åtgärder upplevs som otydlig. Koncernledningen föreslår att dessa delar ses över i syfte att stärka förutsättningarna för en enhetlig tillämpning och uppföljning i koncernen.

Vad gäller uppföljning och datainsamling kopplat till avfall, särskilt inom byggsektorn, betonar flera bolag behovet av digitala systemstöd. Det efterlyses en samlad lösning, gärna i stadens regi, där alla entreprenörer och bolag kan rapportera avfallsdata på ett gemensamt och systematiskt sätt. Koncernledningen delar bedömningen att ett sådant digitalt stöd är en viktig förutsättning för effektiv uppföljning och styrning. Därutöver lyfts vikten av att inkludera fler bolag som ansvariga i vissa åtgärder där de idag inte anges men där de har direkt relevans, vilket gäller bland annat för Micasa och SISAB i arbetet med återbruksinventeringar.

Anette Scheibe Lorentzi
Vice VD

Bilagor

1. Familjebostäders remissvar
2. Svenska Bostäders remissvar
3. Stockholmsshems remissvar
4. SISABs remissvar
5. Stokabs remissvar
6. Micasa Fastigheters remissvar
7. Stockholms Hamns remissvar
8. S:t Erik Markutvecklings remissvar
9. Stockholm Business Regions remissvar

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anette Scheibe Lorentzi, Vice VD	2025-04-09